

Jak wytłumaczyć dziecku, co to jest szacunek ?

Szacunek według programu

Wartości Życia:

- Szacunek oznacza, że dobrze się czujemy z samym sobą.
- Szacunek to wiedzieć, że jestem kimś niepowtarzalnym i wartościowym.
- Szacunek to docenianie samego siebie.
- Szacunek to wiedza, że jestem zdolny i zasługuję na miłość.
- Szacunek to podobać się sobie.
- Szacunek to słuchanie innych.
- Szacunek to uznawanie, że inni są też wartościowi.
- Szacunek to miłe traktowanie innych.

„Wychowanie w duchu wartości. Program Edukacyjny. Wchodzenie w świat, 3-7 lat”. Diane Tillman i Diane Hsu.

Szacunek to nic innego jak szanowanie godności innych ludzi i własnej, troska o czyjeś dobro i uczucia, grzeczność wyrażona naszym zachowaniem i słowami. Choć współcześnie dobre maniery i życzliwość są mało popularne, to warto wpajać je dzieciom od najmłodszych lat. W przedszkolu dzieci stają się częścią społeczności. Tutaj uczą się przestrzegać zasad, aby w przyszłości umieć kochać, szanować, pomagać i nie krzywdzić innych. Nauczyciele podczas zajęć starają się tak zorganizować ich przebieg, aby w sposób obrazowy i zrozumiały uświadomić podopiecznym jak ważną rolę szacunek odgrywa w życiu każdego człowieka. Na temat szacunku mają również wiele do powiedzenia same dzieci. Nie zakładajmy, że dzieci wiedzą, jak należy się zachować. Często ktoś zachowuje się źle, gdy nie wie, jak postąpić. Nie krytykujmy więc i nie karzmy za błędy, ale uczmy właściwych zachowań ze świadomością, że zasady właściwego postępowania trzeba będzie przypominać wielokrotnie. Starajmy się uczyć nasze dzieci od najmłodszych lat poszanowania dla innych ludzi, zasad i obyczajów społecznych, autorytetów i wiedzy, musimy im uświadomić co nazywamy „prawdziwym szacunkiem”. Chodzi o szacunek dla innych i wartości, dzięki którym dziecko podejmuje takie, a nie inne decyzje i działania, nie zaś o strach i siłę. Nauczone prawdziwego szacunku dziecko będzie przywiązywało wagę do drugiego człowieka, do dobra i zła oraz zasad działania w społeczeństwie i środowisku. Najlepszym sposobem, żeby zyskać czyjś szacunek, jest okazanie go tej osobie. Rodzice, nauczyciele, opiekunowie zyskują sobie poważanie dzieci właśnie wtedy, kiedy traktują je z szacunkiem i w zamian oczekują tego samego. W ten

sposób nie tylko pokazują co to takiego, ale jednocześnie uczą okazywania wzajemności, troskliwości i wrażliwości. Szanujmy dzieci, a dzieci będą szanowały nas. Traktujmy je jak człowieka – takiego samego, jakim sami jesteśmy, nie mniej ważnego, czy mniej rozumnego. Uznajmy jego potrzeby i prawa, tak jak chcemy, by uznawano nasze. Jeśli my mamy prawo do odpoczynku, dziecko też je ma. Jeśli mamy prawo do złego humoru, musimy zrozumieć, że dziecko też potrafi być zdenerwowane bez wyraźnego powodu. Skoro sami popełniamy czasem błędy, robimy głupstwa, których potem żałujemy, przyjmijmy ze zrozumieniem potknięcia dziecka. Nie stosujmy podwójnych standardów, bądźmy sprawiedliwi. I jeśli źle się zachowamy – należy przeprosić. Dziecko, które jest szanowane przez najbliższych, uczy się szacunku do innych i do samego siebie.

Zalety okazywania szacunku

Bardzo ważne w okazywaniu szacunku jest wyjaśnienie dzieciom wynikających z niego korzyści. Oto kilka z nich:

- Podkreśl w rozmowie z dzieckiem, że okazując szacunek, będzie postrzegane przez innych jako rozsądne, mądre i przestrzegające zasad dobrego wychowania. Takie osoby zyskują duże grono przyjaciół i to w różnym wieku.
- Zaznacz, że okazując szacunek, samo też będzie szanowane.
- Pokaż, że okazywanie szacunku rozwija osobowość, cechy charakteru i pozwala szerzej poznawać świat.
- Osoby okazujące szacunek „przyciągają do siebie” osoby życzliwe, empatyczne.
- Okazując szacunek, można kogoś lepiej poznać – jego historię, opinię czy sposób myślenia. Jest to szczególnie korzystne w nastoletnim i dorosłym życiu.
- Zaznacz, że chętniej się słucha osób, które okazują szacunek.
- Dodaj, że okazywanie szacunku wzmacnia więzi w rodzinie.

Dziecko słysząc, ile korzyści niesie za sobą szeroko rozumiany szacunek, samo będzie dążyć do dokładnego jego zrozumienia i poznania. To szczególnie ważne, bo okazywanie szacunku to nie jedynie definicja, a sposób życia.

Szacunek – komu się należy

Aby wytłumaczyć naszemu dziecku, co to jest szacunek, musimy mocno zaakcentować, komu się on należy. Szacunek obejmuje też rzeczy materialne i niematerialne: zasady, normy, regulaminy, czyjaś własność, przedmioty, tradycje, zwierzęta, Ziemię i rośliny. Wyjaśnij, że okazywanie szacunku dla tych poszczególnych grup jest ważne w równym stopniu. Na przykład szacunek do roślin jest tak samo istotny jak ludzi, mimo że te nie okazują uczuć i nie mogą się

na nas obrazić. Nie zwalnia nas to jednak z ich odpowiedniego traktowania, bo dzięki nim możemy podziwiać piękno natury i mamy czyste powietrze.

Wytłumacz czym jest szacunek w praktyce

- **Gesty i mimika** – przyjazny wyraz twarzy, uśmiech, uważne słuchanie rozmówcy bez przerywania oraz patrzenie w oczy są oznaką szacunku. Można też dziecku wyjaśnić, że w tym aspekcie może dochodzić do pewnych różnic uwarunkowanych kulturowo. Na przykład w niektórych kręgach kulturowych patrzenie w oczy nie jest oznaką szacunku, a może zostać odebrane negatywnie. Mimo że w naszej polskiej kulturze nie ma takiego ryzyka, mamy w swoim życiu do czynienia z ludźmi różnych narodowości. Dostosowanie się do ich norm interakcji, również będzie oznaką szacunku.
- **Formy grzecznościowe** – świetną sposobnością do okazywania szacunku jest używanie słów *Dzień dobry*, *Dziękuję*, *Przepraszam*. Przypomnij dziecku, że przy kontaktach z osobami starszymi od nas należy używać tytułów lub formy *Pan*, *Pani*, a mówienie na *Ty*, jest akceptowalne, gdy dana osoba nam na to pozwoli i sama zaproponuje.
- **Wzgląd na innych** – istotne jest, by nasza pociecha wiedziała, że w miejscu publicznym ważny jest komfort wszystkich, a poszanowanie czyjejs przestrzeni i spokoju powinno stać się priorytetowe. Wchodząc do autobusu i włączając muzykę z telefonu czy przenośnego urządzenia na tak zwany „full”, nie będzie oznaką szacunku, a zaburzeniem ładu i przestrzeni innych podróżnych. Jeśli chcemy słuchać muzyki w czasie podróży transportem publicznym, warto założyć w tym celu słuchawki. Oczywiście standardowe ustępowanie miejsca osobom starszym, niepełnosprawnym i kobietom w ciąży dalej jest świetnym sposobem okazywania szacunku.
- **Punktualność i postępowanie zgodnie z ustaleniami** – stawiając się punktualnie na spotkanie, pokazujemy, że jesteśmy odpowiedzialni i szanujemy czas innych osób. Dotyczy to każdego elementu życia: szkoły, spotkań rodzinnych, pracy i życia towarzyskiego. Oczywiście, wyjaśnij dziecku, że w przypadku spóźnienia, należy wytłumaczyć jego powód. W przeciwnym razie okażemy brak szacunku.
- **Nie bądź obojętny** – poszanowanie do rzeczy, które nie należą bezpośrednio do nas, jest istotną wartością szacunku. Możesz zasugerować dziecku: *Widzisz papierek na korytarzu szkolnym lub w przedszkolu? Podnieś go i wyrzuć, nawet jeśli nie należy on do Ciebie. W ten sposób okażesz szacunek dla miejsca, w którym przebywasz i pani, która codziennie tam sprząta.* Oczywiście nie chodzi o to, by nasza pociecha sprzątała za kogoś, czy wyręczała innych z ich obowiązków. Mamy tu na myśli drobny, bezinteresowny gest, który

przyniesie wiele dobrego dla jego poszanowania czyjejs ciężkiej pracy.

- **Pamiętaj o sobie** – wyjaśnij dziecku, by miało szacunek do samego siebie, czyli ceniło swoją pracę i zachowanie. Szacunek do samego siebie sprawi, że nie będzie poświęcać swojego czasu dla osób, które nie okazują mu szacunku, a co za tym idzie, nie pozwoli się wykorzystywać nawet w drobnych rzeczach.

Szacunek to akceptacja, ale...

I na sam koniec koniecznie podkreśl, że szacunek nie wiąże się z akceptacją złych rzeczy. Jeśli ktoś nie okazuje szacunku zwierzętom i stosuje wobec nich przemoc, bo uważa, że ma takie prawo, szacunek nie będzie polegał na akceptacji jego zachowania i przyzwoleniu na dalsze złe postępowanie. Są pewne normy i granice, które nie są wyłącznie poglądami, nie podlegają dyskusji i należy je eliminować. Ten wątek jest obszerny i na pewno nie obejmie tylko jednej rozmowy, dlatego bacznie przyglądaj się zachowaniu pociechy i to jak jego rozumienie szacunku przejawia się w praktyce. Wówczas będziesz wiedzieć, czy dodatkowe tłumaczenia są niezbędne, czy dziecko zrozumiało to głębokie przesłanie.

Mamo! Tato!

Sami okazujcie szacunek!

Rozmawiajcie z dzieckiem o szacunku dla innych!

Uczcie dziecko na przykładach szacunku z życia!